

GLASOVA panorama

Svetovni tisk o jugoslovanskih partizanih

Resnica v očeh sveta

Svet po strahopetni vdaji stare jugoslovanske vojske dolgo ni bil pravilno obveščen o borbi jugoslovanskih narodov. Nemci so svoje vojaške izgube na Balkanu skrivali. Drugod po svetu so uspehe partizanskega gibanja hoteli »zamašiti« z lažmi o odporu »kraljevske vojske«. Ko so Nemci razmestili na Balkanu svojih 21 divizij in so Bolgari za vzdrževanje »reda« morali imeti v Jugoslaviji in Grčiji v pripravljenosti 9 bolgarskih divizij, je postalo nemogoče skrivati resnico o junaški borbi jugoslovanskih partizanov. O Jugoslaviji in borbi jugoslovanskih narodov so začeli pisati vsi veliki svetovni časopisi, o vsem tem so govorile radijske postaje in obveščevalni uradi. Celó v govorih v tujih parlamentih so se slišale besede o naših partizanih. Pisali člankov in poročil o jugoslovanskem partizanskem gibanju so bile priče mnogih legend, ki so jih z našimi borci doživeli na postojankah in bojiščih.

HEROJI UMIRAJO STOJE

Angleški vojni dopisnik, ki je bil ob enem poslanec britanskega Spodnjega doma, je po vrnitvi iz Jugoslavije dejal v britanskem parlamentu za ta čas zelo značilne besede: »Ko bo nekoč v davni prihodnosti dobil človek v roke knjigo o zgodovini sedanje vojne, verjamem, da v njej ne bo bolj pretresljivih strani, kot so podatki, ki govorijo o herojski borbi jugoslovanskega ljudstva, ki je obkroženo z gestapovci in vojnimi zločinci. To ljudstvo zasluži naše priznanje in tega priznanja iz te hiše se posebno veselim.«

Po vrnitvi iz osvobojenega ozemlja je britanski major Ronald Robinson v razpravi v britanskem Spodnjem domu dal priznanje jugoslovanskim partizanom in naši narodnoosvobodilni vojski. Njogo-

ve besede so sprožile v britanski javnosti val odobravanja:

»Nikoli nisem videl tako popolnih vojnih naporov. Človek se obogati, ko gleda te ljudi, kako se borijo moski, ženske in otroci. To jim je edina težnja v življenju. Za štiri dni, ki sem jih preživel med njimi, sem videl samo dve ali tri osebe, ki niso bile v partizanski vojski. Ljudje se živo zanimajo za borbo. Žene se borijo enako kot možje. Nosijo topove in bombe in sodelujejo v nočnih napadih. Celó otroci pomagajo. Spominjam se dveh desetletnih fantov, ki sta odšla na neki otok in sta se drugo jutro vrnila z dvema ujetima nemškima oficirjema.«

PRVI RAZGOVOR S PARTIZANI

Dva ameriška vojna dopisnika sta bila prva, ki sta objavila razgovor

s tovarišem Titom. Postalá sta ta razgovor svojim listom z naslednjo pripombo: »To je prvi dopis, ki sta ga napisala dva zavezniška dopisnika iz Hitlerjeve evropske trdnjave... Midva sva pričeli velike borbe, ki jo vodijo jugoslovanski narodi za svojo svobodo...«

Čudna je bila vojna sreča dveh vojnih dopisnikov. Komaj sta pripela v Jugoslavijo, sta videla s svojimi očmi pravo vojno: v dveh dneh sta videla eno največjih bitk v zgodovini jugoslovanskega partizanstva, herojstvo mladih fantov in dejet in konec nemškega desantnega napada, ki je znan pod imenom »Skok konja na šanovnici«. Videla sta nemške zločine in maščevanje nad nedolžnim prebivalstvom, požgane hiše, osamljene dimnike in vojni vihar na naših tleh.

Njihov razgovor je doživel velik uspeh v zahodnih deželah. Ljudem se je nudila prilika, da o Jugoslaviji slišijo resnico iz ust poveljnika partizanske vojske.

RDECEARMEJEC NA SUTJESKI

Heroj Sovjetske zveze in narodni heroj Jugoslavije polkovnik sovjetske vojske Svernikov je leta

(Nadaljevanje na 2. strani)

Srečanja z ljudmi

Afriški popotnik

Sinajsko ožgan obraz je že dokaz, da se je človek vozil po afriškem soncu, pesku in puščavah. Druga ugotovitev je bolj vremenskega značaja. Afriški potnik STANE TAVCAR, ki se je te dni vrnil v Kranj, je na lastni koži okusil vremenske razlike, ki obstajajo na zemlji. Medtem ko se je v Libijski puščavi jezil nad evropskimi oblaci, mu je postalo proti Jelenovemu klancu v prilagojenem afriškem kroju nevzdržno hladno. Razen tega moramo upoštevati, da je afriški popotnik prevozil dolgo pot po deželah Bližnjega vzhoda in Severne Afrike na TOMOSOVEM MOPEDU. Povabili smo ga v naše uredništvo, da bi nam povedal svoje vtise s te dolge poti.

Koliko kaže vaš kilometrski števec po vrnitvi v Kranj?

— Pot je bila dolga 10.462 km. Najedel sem se veliko prahu in noči prespal večino v spalni vreči.

In najgloblji vtis na tej poti?

— To je menda prireditev v mestu Bal-Bek v Libanonu. Prireditev so nazivali »RAZVALINE IN GLASOVI«. Iz starih razvalin so nastopajoči izbijali tridimenzionalne glasove. Besedila so bila vzeta iz preteklosti. Prireditev je bila v templju, ki je posvečen bogu sonca.

Najzanimivejše srečanje?

— Prvo srečanje z Arabci. Pogostili so me z arabsko hrano v hiši na tleh. Arabska hiša je preprosta, brez pohištva s preprogami po tleh in ognjiščem. Vsak človek je za ljube zanimiv.

Kakšen je afriški človek?

— Procej roven in neprosvetljen. Spoznal sem številne afriške običaje. Dekleta se zgodaj poročijo. Cim bolj je dekle debelo, tem laže dobi moža. Poyprečeje otrok je osem do dvanaest. Žene so stroji za izdelovanje otrok. Bil sem v kinu s 300 gledalci in med njimi ni bilo niti ene ženske. — Zdravko Tomičič

Berite v tej številki

- V SOBOTO ZVEČER — Reportaža o potnikih in vlakih
- ZBOLETI SE NE SPLACA — Vtisi s poti po Vel. Britaniji
- GLEDALIŠČE POTUJE V MONACO — Potopis jesenskih gledališčnikov
- VESOLJSKE LADJE IN POTOVANJA MED ZVEZDAMI — Napovedi angleškega znanstvenika o tehničnem razvoju v prihodnosti
- FILMSKA PANORAMA
- MLADA RAST
- ZANIMIVOSTI IN KRIZANKA

Udomačena srna

Na udomačeno divjačino lovel zelo strogo gledajo. Menijo, da je »zapeljavanje« divjačine prekršek, ki bi ga morali zakonsko preganjati. Mlada srna, ki živi pri Kristini Rožič iz Mišar vsekakor ni vedela za užaljenost lovecev. Pa tudi njihova lovška zaščita je včasih samo na papirju. Mlada srna, ki je stara 6 mesecev, se je kar udomačila v hiši in svoja otroška leta prijetno preživlja okrožena z zelenim pasom. Na gozd zaenkrat še ne misli. Srno so našli na travniku in jo z otroško stekleničko postavili na nogo. Ima dober tek in večkrat na dan pride v kuhinjo. Zvedeli smo, da srna najraje obeduje krompirjeve olupke. Srna ima edino slabo lastnost, da na vsakem koraku spremeni svojo gospodinjino. Kdaj bo začela spremljati gospodarja še ni znano. Posnetek kaže srno v vsakdanjem »šlirtu«. Iz izbire kraja pa lahko sklepamo, da bi srna želela tudi kam popotovali, kot najbolj civilizirana divjačina.

Prva prometna žrtev

Na otoku Campri blizu Neaplja se je zgodila prometna nesreča, ki je zahtevala prvo smrtno žrtev na tem otoku. Nekaj voznik motornega kolesa je povozil cestnega pometarja in ga poškodoval tako, da je kmalu potem umrl v bolnišnici.

Zboleti se ne spleča

V Oldhamu so štiri bolnice, dva sanatorija za TBC in infekcijska klinika. Ogledali smo si največje - ima 965 postelj - in se dalj časa pogovarjali s člani upravnega odbora bolnišnice o zdravstveni in socialni zaščiti delovnega človeka. Nekatere oddelke v bolnišnici smo si tudi ogledali, med njimi patološki oddelek, porodnišnico, otroško kliniko in psihiatrsko kliniko. Lalku je sicer silno težko ocenjevati organizacijo in opremljenost posameznih oddelkov, vendar je splošen vtis zelo ugoden. Nič ni sicer izrednega, nič luksuznega. Celo nasprotno: nekatere stavbe so zelo skromne, so pa zelo funkcionalno grajene in dobro opremljene. Bolnišnice v Oldhamu so v državnih rokah. Nacionalizirane so bile 1948. leta in so podrejene neposredno ministertvu za zdravje.

Za pacienta je v njih dobro preiskrbljeno. Ker so vsi državljani zdravstveno zavarovani, je zdravstvena služba za vse v osnovi brezplačna. V osnovi sem zapisal zato, ker mora posameznik posebne želje tudi posebej plačati iz svojega žepa. Tako smo n. pr. v porodnišnici videli, da povprečno leži v eni sobi 6 porodnic. Videli pa smo tudi nekaj enoposteljnih sob, opremljenih z napisom »privatno«. Pojasnili so nam, da mora porodnica, ki želi biti sama, plačati del oskrbine tudi sama. Tako je tudi v drugih oddelkih in v drugačnih primerih.

Skupno je v vseh sedmih bolnišnicah zaposlenih (brez zdravnikov) 1.500 ljudi. Letni stroški za vzdrževanje bolnišnic pa znašajo 1 milijon 160 tisoč funtov ali 2 milijardi 320 milijonov dinarjev. Povprečno sprejmejo bolnišnice na leto okoli 17.000 bolnikov, zdravstveno oskrbo pa opravi razen tega še približno 117.000 zmanjših obiskov.

Zdravstvena zaščita ljudi je nedvomno prav dobra. Na porodniškem oddelku je n. pr. letalna doba 10 dni. Vsaki zaposleni delavki-porodnici pripada 6 mesecev porodniškega dopusta. Na psihiatrski kliniki so nam pokazali najnovejšo metodo zdravljenja bolnikov.

Toda vrnimo se k naslovu! Kljub vsemu temu se zboleti vendarle ne

spleča. Mislim zboleti tako kot »zbolevajo« se kar pre pogosto nekateri ljudje pri nas, da tako pridejo do neplaniranega dopusta za to ali ono opravilo. Socialna zaščita delovnih ljudi za čas bolezni je namreč silno slabo urejena. Enotne prakse v tem pogledu sicer ni, ker vsak privatnik - delodajalec ureja te stvari po svoje. Predpisane so samo srednje meje nadomestila za čas bolezni, ki ga podjetnik mora plačati, lahko pa seveda plača tudi več. Vendar sem dobil vtis, da ni prevelike bojazni, da bi to res storil. Tako dobi delavec brez otrok na teden 57,6 šilingov (malo manj kot 3 funte ali približno 5.700 dinarjev) nadomestila za

izgubljen zaslužek. To pa pomeni, da dobi 3 do 4-krat manj, kot bi v tej dobi, če bi delal, zaslužil. Delavec z družino (več kot 2 otroka) dobi nekaj več, in sicer 6 funtov, kar pa je še vedno 35% do 60% manj od rednega tedenskega zaslužka. Se slabše se godi ženam: te dobijo za čas bolezni ali porodniškega dopusta le 2 in pol funta nadomestila tedensko ali četrtino povprečnega zaslužka. Če pri tem upoštevamo še to, da je tedenska najemina za skromno stanovanje poldrug funt, bomo videli, da delavec v primeru bolezni kljub skrbni zdravstveni zaščiti ni v kdo ve kako zavidnem položaju.

Slavko Beznik

Rekli so...

»Usoda sveta je odvisna od tega, če bodo ljudje, ki jim je znano, da atomske bombe ne pomenijo samo množičnega uničevanja, ampak tudi nacionalni samomor, dobili večino ali pa bodo v usodi sveta odločali zaslepljeni, ki si domišljajo, da ho na njihovi strani ostalo dovolj preživelih, da bi lahko obnovili svet na ruševinah.«

Hans Tübing, avstrijski znanstvenik

»Neprijetna stran politike je v tem, ker politiki niso sposobni, da bi izgovorili besedo: »oprostite.«

Fisher Lambeth, poslanik britanske lordske zbornice

»Vsakokrat, ko prodam kakšno sliko se počutim, kot da bi mi odrezali roko.«

Pablo Picasso, osemdesetletni slikar

»V prijateljstvu in ljubezni se radi vračamo k ljudem, pred katerimi smo lahko zahini, kot v resnici smo.«

Francis Mauriac, francoski književnik

»Ne bojim se radioaktivnih poljubov.«

Zaročenka britanskega atomskega znanstvenika, ki je dobil poškodbe zaradi radioaktivnega žarčenja

»Nikoli se ne oziram na rojstne dneve. Začela jih bom šteti šele ko prekorajim osmdeseto leto.«

Eleanor Roosevelt, vdova ameriškega predsednika

Resnica v očeh sveta

(Nadaljevanje s 1. strani)

1958 na proslavi bitke na Sutjeski med drugim povedal nekaj svojih vtisov:

»Za čas vojne sem imel v Jugoslaviji veliko razburjenih in prijateljskih srečanj s partizani. Nikoli ne bom pozabil, ko sem prvič priletel na osvobojeno ozemlje. Partiza-

ni nam niso dovolili, da zapuščimo letalo. Posadko so na ramenih prinesli iz letala.

Ob drugi priložnosti, ko smo z letalom prepeljali 15 težko ranjenih partizanov v bolnico, smo jih na rokah previdno nosili kot dojenčke. Nosila jih je vsa posadka.«

Pravkar je v Londonu izšla zanimiva knjiga, ki jo je napisal znani novinar londonskega »Daily Expressa« Sefton Delmer. V zadnjem poglavju svoje knjige opisuje politične zmote, ki so v novi izdaji prišle na dan pod starnim imenom »Drang nach Osten«. Prinašamo nekaj značilnih misli in kratek izvleček vsebine prvega zvezka.

Svet je pričakoval, da bodo Nemci po izgubi vojne prenehali delati usodne napake, ki so že dvakrat v zgodovini privedle do uničenja in številnih človeških žrtev. Na žalost pa ni tako. Mnogi znaki kažejo, da zopet začnejo nevarno igrati, da bi na vojni igralni mizi poskušali srečo tretjič, tokrat z upanjem, da jim bodo pomagali zahodni zavezniki.

Takšni znaki nam obvezujejo, da spregovorimo o »nemški nevarnosti« in se sporečemo s političnimi iluzijami, ki jih širijo iz Bonna. Nemški kancler Adenauer in njegovi ministri ne izpuštuje iz rok nobene priložnosti, da ne bi vlivali olja na ogenj, zlasti glede nemških

šovinističnih čustev, ki so tako značilna za nemški narod. Vlada se obotavlja priznati vzhodne meje in

razočaranje v tem smislu, ker se na Zahodu pričakovali od bonnskega kanclerja, da bo ovrget tradicionalno nemško politiko prišaska. Državniška pamet in presoja svetovnega položaja narekujeja, da se Nemčija odreče ozemlju, ki si ga je v križarskih pohodih proti Poljaki pridobila v zadnjih 200 letih. Izguba tega ozemlja je prišla kot

Nemčija se začne na Odri

dela vtis, da tega ne namerava storiti nikoli. Računi grede v drugo smer. Obljubljajo si celo vrniti ozemlja, ki leži vzhodno od črte Odra-Nisa in govorijo ljudem, da bodo to dosegli s pomočjo svojih zaveznikov. Adenauer širi takšne glasove, čeprav bi mu morale biti znane, da mej ni mogoče spremeniti brez vojne.

Za svet pomeni nemško revanšistično gibanje velike nevarnost in

razočaranje v tem smislu, ker se na Zahodu pričakovali od bonnskega kanclerja, da bo ovrget tradicionalno nemško politiko prišaska. Državniška pamet in presoja svetovnega položaja narekujeja, da se Nemčija odreče ozemlju, ki si ga je v križarskih pohodih proti Poljaki pridobila v zadnjih 200 letih. Izguba tega ozemlja je prišla kot

nujna posledica Hitlerjevega poraza v minulih vojni, Adenauer pa spretno izrablja, da za ameriškim hrbtom meče kamenje proti vzhodu.

Mnogi zahodni vodilni ljudje so mnenja, da na vzhodni meji ne smejo popustiti in jo lahko priznajo samo pod pogojem, da dobijo protivrednost. S priznanjem vzhodnih meja bi po njihovem mnenju oslabil izhodišče za pogajanja, ko

KOSILO V TEXASU

Ameriškega predsednika Johna F. Kennedyja je na kosilu, ki mu ga je pripravil izdajatelj texaska časopisa »Morning News« Edward Dealy presenetil kratek odgovor: »Amerika potrebuje moža, ki bo drzavo vodil iz konjskega sedla, mnogi ljudje v Texasu pa mislijo, da jo vi vodite z otroškega trikolosa hčerke Caroline.«

OGRAJENA KMETIJA

Michel Debré, ministrski predsednik v de Gaullovi vladi, je povzročil precejšnje razburjenje kmetov v okolici njegovega posestva v Amboiseu. Devetdesetletni star predsednik vlade je namreč obdal svoje posestvo z bodečo žico in skozi njo spustil električni tok. S tem je kmetom podajal pot do njihovih polj in travnikov.

SPOR ZARADI TELESNE STRAŽE

Ameriški pisatelj in avtor številnih biografskih del o Lincolnu Carl Sandburg je ostro napadel nekdanjega predsednika ZDA Eisenhowerja zaradi opazke, ki jo je napravil na račun Kennedyjeve »telesne straže«.

Za lka so besede »socialist« in »socializem« umazane besede. Skoraj tako umazane kot beseda blaginja. Zakaj odkar je Eisenhower zapustil mlekarno v Abilene, kjer je dorasel, ni več nikoli sam plačal obleke ali kosila in ni bil niti en dan brezposeln... Sam je živel v blaginji, ko je odšel v West Point.

NEENAKI ZASTAVI

Predsednik afriške države Senegal Leopold Senghor, ki je obiskal London je med svojim bivanjem v britanski prestolnici opazil, da je bila senegalska zastava v hotelu »Carlton Tower«, kjer je stanoval, manjša od britanske državne zastave. Po telefonskem naročilu so po treh urah izobesili novo senegalsko zastavo, ki je bila enaka z Union Jack, kakor Angleži pravijo svoji državni zastavi.

KRALJ BREZ LETALA

Pred kratkim ustoličen kralj kongijske pokrajine Južni Kasal Albert Kalonji je novinarjem potožil izgubo svojega poletnega letala.

»Dva Evropejca, ki sta se ponudila, da popravita poškodovano letalo, sta po uspešnem popravilu odletela v neznano smer.«

bo šlo za sklenitev mirovne pogodbe z Nemčijo. To pa ni točno. Priznanje vzhodnih meja precejšnje Sovjetski zvezi, temveč ljudstvu Poljske in Češkoslovaške, da ne bo živelo v zmoti, da podpiramo nov nemški napad nanje. Ta strah je med Poljaki in Čehi namreč še vedno razširen.

Tudi za Nemce bi pomenilo priznanje vzhodnih meja precejšnje zadoščenje in olajšanje. S priznanjem meja na črti Odra-Nisa bi bila nemška zunanja politika potisnjena s tira Hitlerjevega pritiska proti vzhodu. Šele takrat bi Nemci lahko postali to, kar želimo, enakopravni član zahodne skupnosti, brez očitkov, da imajo ozemeljske zahteve do drugih držav in brez odgovornosti za napetost med Vzhodom in Zahodom. Takrat ob kršenju pravice v Zahodnem Berlinu ne bi imeli občutka, da podpiramo novi nemški načrt o »osvajanju Vzhoda.«

V soboto zvečer

Vsi sobotni večeri so svojevrstni. Fantje se menijo z dekletmi: »Prideš? V soboto zvečer...« Mnogi odhajajo na nedeljski vikend — v soboto zvečer... Tisti sivih las se sročujejo v parkih z vprašanji: »Prideš v soboto zvečer na tarok?« Sobota zvečer... sobota zvečer... Koliko radosti prinaša. In skoraj takšen je sobotni večer na železniški postaji. Ljudje prihajajo od vse povsod in kdo ve, kam odhajajo. Vsak večer posebej je miniaturna življenja. Tuhaj med dolgimi, tončimi železniškimi tiri se srečujejo ljudje, se razhajajo, pljejo in jokajo. Ob vsem tem, kar raste povsod na svetu in čemur pravimo ljubezen, dobrotu, sreča in žalost, pa hito nezadržno v daljavo in prihajajo z daljave vlaki. Vlaki iz vseh smeri za vse smeri...

»NOCOJ PA NE GREMO DAM«

Bil je zoprn meglen jesenski večer. Železniška postaja je bila skoraj prazna. Nekdo je v okrepčevalnici pil čaj s konjakom. Ob majhnih mizah poleg sta prepevala dva pijanca: »Nocof pa ne gremo dam«. Dal sem jima prav. Kaj bi doma... pesem se ujema s tisto: Doma so... Toda tiste n' sta marala zapeti. Raje sta vnovič začela s staro pesmijo, kakor da bi hotela sama sebe prepričati, da res ne gresta domov. Motorni vlak, ki prihaja ob 17.53, je pripeljal iz Ljubljane na peron. Izstopili so največ dijaki.

Naslednji vlak je prihajal šele ob 19. uri. Zavil sem v restavracijo ob kolodvoru. Ni bilo prida gostov. Pa tudi ti, ki so bili, niso čakali na vlak, ampak na to, da se dan izteče. Sosed je sosedu pripovedoval o novih cenah.

Ko sem se vnovič vrnil nekaj minut pred sedmo na postajo, je od obeh pijanih mož ostal le eden. Ta ni prepeval, ampak je mirno ždel na klopi in molčal. Točno ob 19. uri je pripeljal na kolodvor vlak iz Tržiča. Med redkimi potniki je prihajal proti peronu tudi strojevodja »tržiške fajfe« Jože Miklavčič.

»Ze osem let delam pri železnici, mi je povedal.

— Ste zadovoljni z delom?

»Seveda, zadovoljen sem z njim. Toda ne zasluži se kaj prida.«

— Pomislil sem, da v zadnjem času vsi tarnamo nad tem. Zep je žep!

Tovariš Jože me je potem za hip povabil v lokomotivo.

— Tu mora biti pa vroče...

»Zdaj ne, poleti pa kar greje«, se je pošalil.

Lokomotiva, kakršno vozi tovariš Jože, ki je sicer doma z Dolenjskega in je letos v svojem petintridesetem letu, vleče največ 1000 ton.

Nisem še končal svojega oglada kompliciranih vijakov, ko je privozi na postajo vlak z Jesenic. Prišel je z majčkeno zamudo. Potnikov ni bilo. Starejša osivela gospa je na oknu v vagonu prvega razreda afektirano kadila cigareto. Zdaj so dražje... več veljajo.

DVA V OGLEDALU

Ob osmih zvečer je bila vsa postaja polna šolarjev s Koroške Beke, ki so si ogledali gledališko predstavo v Kranju. Ob 20.00 je prihajal vlak iz Avstrije. Samo nekaj minut, nato pa je prišel vlak iz Ljubljane. Medtem ko v prvem ni

bilo veliko potnikov, so iz drugega izstopili le šolarji. Nekateri pa so vstopili v vlak za Jesenice. Ko je vlak že odhajal, je skočil nanj nekdo z veliko pletenko.

V čakalnici za matere z otroki sem našel Poldko Smid.

— Se matere kaj dostikrat zatekajo semkaj?

»O velikokrat... Postrežemo jih s čajem. Pa tudi toplo je tukaj.«

— Imate radi svoje delo?

»O seveda, rada pomagam ljudem...«

Stisnil sem ji roko in odšel. Dva v kavbojskih hlačah sta ravno česala svoje peoniške lase pred ogledalom, ki ga je v reklamne namene na kranjski železniški postaji vgradila Tekstilna tovarna iz Leskovca.

Takole se je čisto počasi spraznil peron. Ostala je samo tišina in mrz se je zajedal v človeka. Ta večer je prodajal karte Ivan Bečan. Sedemnajst let dela že pri železnici. Povprašal sem, kam na Gorenjskem največ potujejo.

»V Skofjo Loko, pa v Ljubljano in na Jesenice, pa v Otoče tudi.«

— Do kdaj boste v službi?

»Zjutraj do sedmih...«

— Dolga je dolga, sem potarnal.

»Pa se človek navadi.«

KJE SO TISTE STEZICE...

Vlak nekaj minut čez trindvajseto je prihajal iz Ljubljane. Nekaj minut za njim pa je prisopihal še vlak z Jesenic. Prišlo je nekaj delavcev z dela. Kdo bi sicer potoval

v takim vremenu. Kljub pozni uri sem vedel, da jim je prijetno, ker bodo vsak hip doma. Ko so vlaki odpeljali je ostal peron prazen, razen enega izmed obeh, ki sta v zgodnji večer prepevala: »Nocof pa ne gremo dam...« Mož, ki spušča s svojo čarobno svetilko vlake dalje, je imel brke konjeniškega stotnika cesarske vojske Franca Jožefa. Nasmehnil se je. Poslednji, ki je ostal na tej zapuščeni obali, je bil Tone.

In vlaki vozijo... Vozijo v München... v Pariz... v Ljubljano in Naklo. S seboj, tako kot v vsako življenje, pa prinašajo radostna srečanja po dnevih, ko se vrneš, prinašajo nekaj žalosti in nekaj odpuščanja... Človek brez tega ne more. In vlaki bodo prihajali in odhajali jutri in pojutrišnjem... vedno polni nemira v daljo in iz daljave. Ljudje pa ostanejo. In z majhnimi vlaki se potem igrajo v toplih sobah majhni Janezki, tako kot z atomi onstran in tostran morja veliki butci. Toda to ne sodi več sem. — Jure Kobal.

Potopis jeseniških gledališčnikov

Gledališče potuje v Monaco

L'association International du Theatre Amateur (AITA) — Internacionalna zveza amaterskih gledališč je bila ustanovljena leta 1951, prvi festival v Monacu pa je bil leta 1957. Kongres AITA je vsake dve leti, festival pa na štiri leta. Festival je ob pomoči AITA v organizaciji delovne monaške amaterske družine Studio de Monaco, ki ima na bulvarju Alberta I. v skromni stavbi ne preveč velik oder in dvorane ter druge prostore.

Jugoslavija se ni član AITA. Kulturnoprosvetno veče v Beogradu pa ima z njo redne stike. Letos je bila kljub temu povabljena tudi Jugoslavija, da kot gost sodeluje na festivalu in na V. kongresu AITA. Kulturnoprosvetno veče je vsem republikam poslalo vabilo, naj prijavijo najboljšo amatersko gledališko družino za konkurz. Zveza Svobod in PD Slovenije je bolj iz dolžnosti kot iz prepričanja, da bodo njen predlog sploh upoštevali, prijavila komedijo M. Držića »Tripče de Utočce« v režiji Marjana Belina in izvedbi gledališča »Tone Cufar« z Jesenic. Jeseniški igralci kolektiv o vsem tem ni niti sanjal in je nič »hudega« slutel uresničeval svojo šestnajsto sezono. Ob koncu februarja pa je Kulturnoprosvetno veče poslalo obvestilo, da je med devetimi prijavljenimi deli izbran

prav »Tripče de Utočce« in da zastopa Jugoslavijo na II. festivalu amaterskih gledališč v Monacu od 9. do 13. IX. 1961. Kdo je bil bolj presenečen — jeseniško gledališče ali Zveza Svobod v Ljubljani, je težko reči. Sicer pa je presenečenju kaj hitro sledila zavest, da je priznanje in zaupanje ob tej odločitvi tesno povezano z veliko odgovornostjo.

»Tripče«, kakršnega smo uprizorjali z uspehom v sezoni 1959/60, še ni bil zrel za mednarodni festival. Režiser je z izdatnejšimi črtami in adaptacijami teksta odpravil nekatere dramaturške pomanjkljivosti, svoj režijski koncept pa zasnoval na akcijski radoživosti, dopovedljivi gestikulaciji in melodičnosti stavka, ki naj bi kljub nepoznavanju jezika posredovala osnovno vsebino. Nekoliko zahtevne naloge za amaterje so po zslugi neufudnega režiserja in požrtvovalnega ansambla na vajah — od sredine junija do začetka septembra — počasi postajale kri in meso. Obenem pa so teklo številne druge priprave: nova scena, dopolnitev kostumacije, nabava potnih listov in zlasti nevhvalno zbiranje dokajšnjih denarnih sredstev za dostojno opremo predstave in samo pot. Iz Monaca pa so prihajala navodila in lepaki, na katerih je bila tudi jugoslovanska za-

stava, mesec dni prej in tudi točen datum naše predstave: 14. IX. zvečer v Monte Carlu. Tremi za premiero se je pridružila še vzhemirjenost pred potovanjem.

Premiero »Tripča« (v petek, 8. IX. zvečer) je domača publika sprejela z odobravanjem, čeprav se je igralcem spoznala utrujenost zadnjih napornih vaj. Se reprizi v soboto zvečer je sledila zadnja vaja za izpopolnitev nekaterih detajlov in sončna nedelja zjutraj je bila v znamenju nalaganja kulis, garderobe in rekvizitov na Kompasov avtobus in majhno prikolico. Nekoliko pred 13. uro, ki je bila določena za odhod, se je na trgu pred gledališčem zbrala precejšnja skupina sorodnikov in radovednežev. Med njimi se je »Monacovčan« takoj spoznal po rdeče-črnihih liških čepicah, ki smo si jih izbrali za znak, s katerim naj bi simbolizirali Jugoslavijo, pa tudi samo predstavo »Tripča«. Zadnji pozdravi, želje za srečno pot in točno ob 13. uri je avtobus oblepljen z napisi MONACO — Festival International du Theatre Amateur — odpeljal proti Ratečam.

Na meji v Ratečah nas je doletela prva, pa tudi edina nesreča. Tov. Šmon ni imel v redu izstopna

Vesoljske ladje in potovanja med zvezdami

Brata Wright sta s svojim poletom z letalom leta 1903 začela epohalno dobo. Največje spremembe, ki so nastale v mojem življenju, so posledica tega poleta. Njihov izum je pokazal, da se človek lahko giblje iz kraja v kraj, ne da bi bil prikovan za zemljo ali vodo. Ta njun izum je spremenil »velikost« svetla.

Spremembe so bile vsestranske. Druga svetovna vojna se je razlikovala od prejšnje prav zaradi letal, ki so nosila najnevarnejše orožje. Letalo je zmanjšalo razdalje. Zmanjševanje razdalj pa ni še končano, ker smo se v preteklosti šele začeli odlepiti od zemlje. Vesolje je še neraziskano in čaka, da ga osvojimo.

POTOVANJE NA MESEC

Ni več nobenega dvoma, da bo novi Kristof Kolumb še pred koncem tega tisočletja stopil na Mesec. Prepričan sem, da se bo prvi človek spustil na Mesec pred letom 1970. To leto bo na Mesec odpotovala najbrž večja raziskovalna skupina znanstvenikov, ki bo mesec vsestransko raziskala. Računam, da bo stalno ljudsko naselje nastalo na Mesecu v letih pred 1980. To bo najbrž nekakšno mednarodno znanstveno središče, ki bo predstavljalo za znanstvenike idealni laboratorij za proučevanje vesoljskih razmer. Ta postaja nam bo omogočila, da dobimo znanstvene napotke in izkušnje za nadaljnje potovanje po vesolju in sončnem sistemu. Ze danes namreč lahko pošljejo rakete na Venero, to je splošno znano. Za vesoljsko ladjo, ki bi ponesla človeka, pa imamo za zdaj zbranih še premalo podatkov. Način, da te podatke zberemo, je na dani. V vesolju moramo izbrati postojanko, kjer bomo lahko iz dneva v dan iz leta v leto spremljali pojave in jih proučevali. Mesec je idealen kraj za takšno proučevanje. Razen tega je Mesec samo nekaj dni oddaljen od Zemlje. Za potovanje na

druge planete rabimo več mesecev; Venera, ki je najbližja Zemlji, je 100-krat bolj oddaljena kakor mesec, Mars pa približno 1000-krat. Prepričan sem, da bo človek prispel na planete sončnega sistema pred koncem tega stoletja.

Nasli se bodo tudi ljudje, ki bodo vse svoje življenje preživeli na drugih planetih. Naselili se bodo na njih, ko bodo preskrbljeni z zadostnimi količinami nuklearne in sončne energije. Ta čas bo napočil šele v začetku tretjega tisočletja.

PROMET Z RAKETAMI

Mnogi sklepajo, da bodo na Zemlji nastale v prihodnjih letih veličanske spremembe. Lahko takoj v začetku rečem, da sem v tem pogledu precejšen pesimist. Napredek bo, toda ne prevelik. Izpopolnili se bodo načini potovanja: letala, avtomobili in vlaki. Vsa ta prevozna sredstva pa bodo zavirala razvoj novih izumov. Obstoječe ceste, železnice in letališča že sedaj preprečujejo, da bi si izmislili neko pametnejše prometno sredstvo. Ceste bodo izpopolnjevale in modernizirane. Izkušnje pa kažejo, da dokler neko stvar izpopolnjujemo, ne pride do revolucionarnega napredka.

Prav gotovo pa je, da bo potovanje udobnejše. Najbolj verjetno je, da bodo prometna sredstva poganjali električni motorji.

Kot prevozno sredstvo pride v poštev tudi raketa. V prihodnjih 20 letih bodo pošto med Londonom in Parizom prevažali najbrž že z raketami.

VSAKDANJE ŽIVLJENJE

K zblizevanju razdalj in ljudi bodo pripomogla tudi druga sredstva komunikacij. Ta sredstva tudi že danes vsestransko uporabljamo. Radijski valovi so v enaki meri spremenili svet kot letala. V naslednjih 40 letih lahko pričakujemo še večje dosežke. Naj naštejemo samo nekatere: žepni televizijski sprejemnik v barvi, telefon v luknjicah gumbov, hišna kamera, ki beleži vsa poročila, ko nas ni doma in številne druge pridobitve.

ZANIMIVOSTI

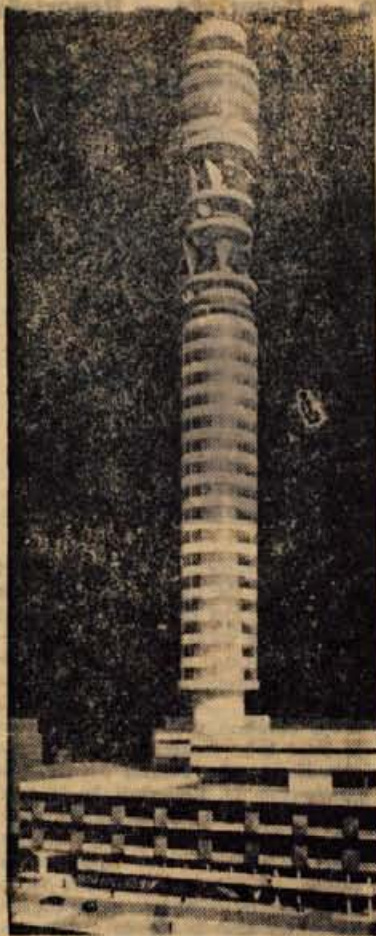
POT DO MESECA IN NAZAJ — Potniška letala vseh letalskih družb na svetu preletijo v enem samem dnevu razdaljo od meseca in nazaj. Skupna mreža letalskih poletov znaša po zadnjih podatkih nekaj več kot 6 milijonov kilometrov. Izračunali so tudi, da je število potnikov z letali približno enako skupnemu številu prebivalstva v Italiji, Belgiji in Spaniji (Italija ima 49 milijonov, Belgija 9,1 milijon in Spanija 29,9 milijonov).

LETALO NAMESTO AVTOMOBILA — Nekatere japonske tovarne so napovedale množično proizvodnjo malih letal znamke Helibot. Nosilnost teh letal je 150 kg, dvignje se lahko na višino 2.000 metrov in razvijejo hitrost 100 km na uro. Cena teh letal ne bo večja od cene srednjega avtomobila.

RIMSKI ŽEBLJI — Britanski arheologi so odkrili na Škotskem skladišče z ogromnimi količinami na roko izdelanih žeblicev, ki so jih na otoku pustili v prvem stoletju naše dobe rimski legionarji. Britanske znanstvenike zanima, kaj bodo napravili s približno milijonom žeblicev. Če vsakemu muzeju na svetu podarimo nekaj žeblicev jih bo kljub temu ostalo še nekaj ton.

PREBIVALCI ANTARKTIKE — Vedno več ljudi živi na ledenih površinah Antarktike. Računajo, da bo prihodnje leto živelo na ledu še več ljudi. V raziskovalnih postajah dela približno 7.500 znanstvenikov in pomožnega osebja. Največ je Amerikancev in Rusov, raziskovalne skupine pa prihajajo še iz Velike Britanije, Francije, Argentine in Čileja.

ZADNJE POTOVANJE — Znana predvojna preokoceanska ladja je odplula na zadnje potovanje. To je razkošna francoska ladja »Liberté«, ki je bila pred vojno znana pod imenom »Bremen« in je bila ponos nemškega ladjevja. Leta 1945 so morali Nemci izročiti ladjo Francozom, ki jo bodo sedaj zamenjali z »najlepšo ladjo vseh časov«. Novo potniško ladjo »France« bodo kmalu spustili v morje.

V Londonu so začeli graditi najzanimivejšo in največjo zgradbo v Angliji, ki jo bodo dokončali do leta 1963. Slika prikazuje model steklenega stolpa, ki bo visok 563 čevljev ali 171 metrov. — Na vrhu stolpa bo prostor, ki je zamišljen kot razgledna točka in restavracija. Stavba bo stala v londonski ulici Tottenham Court Road

VREMENSKE NAPOVEDI IZ ZRAKA

V decembru mesecu lani se je odbor za inavguracijo predsednika Kennedyja obrnil na zavod za vremenske napovedi dr. Irvinga Kricka, da bi skušal napovedati vreme za 20. januar. Odbor je dobil sledečo vremensko napoved: »Vreme v Washingtonu bo hladno in brez padavin. Sneg bo padal dan pred svečanostjo. Snežiti bo začelo zopet naslednji dan.«

Vremenska napoved je bila točna. Vreme je bilo takšno, kot ga je napovedal dr. Krick. Ko so ga vprašali, ali ni morda preveč tvegano napovedovati vreme za takšno dobo naprej, je dejal, da so takšno vreme napovedovali za ta dan že pred sedmimi leti. Napovedal je celo vreme za prihodnjo inavguracijo ameriškega predsednika, ki bo čez štiri leta.

Dr. Krick trdi, da njegov zavod lahko določi vreme za katerikoli dan v prihodnjih 25 letih s 85 odstotno gotovostjo. Za nekaj let bo po njegovem prepričanju lahko na-

povedal vreme za 2000 let vnaprej. Tudi na vreme se bo dalo drugače vplivati kot do sedaj. Ze sedaj je, pravi, njegov zavod zmožen, da napravi dež po mili volji in na ta način preprečuje sušna obdobja.

VREME NAPOVEDUJE 50 URADNIKOV

Vremenske napovedi dr. Kricka so sprožile živahne razprave med strokovnjaki. Mnogi strokovnjaki zagovarjajo Krickove metode, še več pa jih je proti. Dejstvo pa je, da Krickov zavod dobiva vedno več naročil.

Krickova ustanova ima okoli 50 uradnikov, ki delajo vremenske zemljevide, zasledujejo merilne naprave in različne aparate. Pred kratkim je skupina ameriških novinarjev obiskala ta zavod. Zaposlili so, da bi jim izdelali vremensko napoved za Los Angeles, kamor bi novinarji morali odpotovati naslednji dan. Dr. Krick je pregledal podatke in napovedal dež in meglo,

Njegova vremenska napoved je bila tudi to pot točna.

VESOLJSKA METEOROLOGIJA

Dr. Krick je večkrat povedal, da njegove vremenske napovedi temelje na »vesoljski meteorologiji«. Točnost njegove vremenske napovedi izhaja iz znanja čitanja podatkov, ki jih zberejo iz atmosfere. Napačne napovedi so samo posledica neznanja, da bi pravilno prečitali podatke v ozračju.

Da bi ljudem čokazal, kako lahko vpliva na vreme, je dal zasejati 750.000 oralov zemlje s pšenico in z drugimi posevki. V zadnjih dveh letih na tej površini ni bilo suše, čeprav je suša v neposredni bližini povzročila precejšnjo škodo. Tudi toča ni uničila posevkov, čeprav je v bližnji okolici padala in uničila vse, kar je bilo posejanega. Tako je zavod za vremenske napovedi dr. Kricka potrdil, da ima oblast nad vremenom.

Science fiction

FILM

POTOVANJE NA LUNO

Ko se je leta 1897 Georges Méliès pri snemanju na pariškem trgu Opéra za nekaj časa zataknil filmski trak in se je zato pri predvajanju filma na mestu omnibusa nenadoma pojavil pogrebni voz — tedaj se je rodil filmski trik. Méliès se je po tem odkritju popolnoma posvetil filmom, v katerih je uporabljal najrazličnejše trike in 1902. l. tudi dosegel izreden uspeh s »Potovanjem na Luno« — kombinacijo slovitih romanov J. Vernea in H. G. Welsa. To četrtino »potovanje na Luno«, ki je obarvano z očarljivim humorjem in polno otroško ganljive domišljije, je seveda daleč od današnjih »realističnih« fantastičnih filmov, vendar ga je veljalo omeniti, ker je najpomembnejše delo odkritelja filmskega trika, filmske ukane, prevare. Ta je posledaj nepogrešljiv pripomoček filmskih delavcev, seveda

večinoma zaradi niti najmanj fantastičnih učinkov, dostikrat zaradi čisto preproste potrebe po pocenitvi proizvodnje. Povsem nepogrešljiva pa je ustvarjalecem fantastičnih filmov, saj prav na najrazličnejših ukanah in tehničnih pripomočkih sloni malone vsa fantastičnost tovrstnih del. Niti filmske praviljice (Sedmo Sindbadovo potovanje, Palček Tom) niti fantastične pripovedke v stilu J. Vernea — pa naj bo to monumentalnih Dvajset tisoč milj pod morjem ali pa kombinacija ri-

rih že do kar solidnih dosežkov,esar ne bi mogli z mirno vestjo trditi tudi za tovrstne filme. Filmska industrija (in to ne samo ameriška) se je namreč, razumljivo, kar brž z vsem svojim tehničnim aparatom in osebjem najbolj neverjetnih poklicev zagnala v boj za del dobička od znanstvene fantastike željne publike. Zal se doslej v tem mladem žanru ni poskušal še noben pomembnejši režiser ali scenarist (ravno slednji je mnogokrat najbolj kriv za plehkost takega filma) in tako lahko kljub temu, da je n. pr. samo v letu 1957 hollywoodska proizvodnja teh filmov preseгла število 30, prestejemo na prste vse pomembne »science-fiction« filme. Ta žanr pa ni v povojih samo s stališča filmske etike, ampak še bolj v idejnem pogledu.

MISTICIZEM IN PROPAGANDA

Skoro brez izjeme se pojavljajo v teh filmih zlagane moralne ideje, religiozna (Rdeči planet Mars) ali kakšna druga propaganda (n. pr. v Koneu sveta prikazovanje »potrebe« žrtvovanja človeštva za rešitev peščice), ki je le redko pozitivna (tako n. pr. v poljskem Planetu smrti propagiranje internacionalizma, čeprav je ta film v tem pogledu zelo primitiven in papirnat), pogosto so polni misticizma (tako tudi eden najboljših svoje vrste — Prepovedani planet). Od perečih problemov našega časa obravnavajo dela tega žanra samo enega — nevarnost atomskega uničenja (Boj v vsemirju, Planet smrti) in so tudi razen tega ne glede na širino področja znanstvene fantastike omejeni v glavnem le še na tele teme: prihod bitij z drugih vesoljskih teles na Zemljo, potovanje človeka v vesolje, roboti, izgubljeni svetovi in predzgodovinske pošasti. Na idejah revnim scenarijem in nedomiselni režiji pa se pridruži še nekaj: človek v svoji duševni kompliciranosti in odnosi med ljudmi so za te filme tabu. Posledica je izredno revna psihologija oseb, razen tega pa so te samo v odnosih do mrtvega sveta, čeprav je treba priznati, da se pojavlja že tudi obravnavanje najelementarnejših odnosov med ljudmi — ljubezni in sovraštva. Kljub temu pa »science-fiction« vsekakor še vedno čaka svoje idejne poglobitve in svojega umetniškega rojstva. Do takrat se bomo pač morali zadovoljiti z večjo ali manjšo tehnično popolnostjo in prepričljivostjo trikov in slikovite mašinerije.

Dušan Ogrizek

sanega in igranega filma v zanimivem Nevarnem izumu — niti filmi groze: Frankenstein, volkodlakov, nevidnih ljudi — niti zdaj še mlada zvrst »science-fiction« (izg. s. j. n. fikšn) ne morejo brez najraznovrstnejših filmskih ukan in raznih »čudes tehnik« (resničnih — kakršen je bil robot Robby v Prepovedanem planetu — ali potvorjenih). Ravno pri tej zadnji, t. j. najmlajši in morda najpopularnejši zvrsti fantastičnega filma, se mislimo danes malo pomuditi.

LETECI KROZNIKI

Nekako od leta 1947 sem svet od časa do časa zajemal prava psihoza letelih kroznikov. Zdaj tu zdaj tam pristanajo prebivalci (pošastni ali smešni) Marsa, Venere ali kakega drugega nebesnega telesa. Zakaj? Pač zato, ker človek že od vekomaj hrepeni po razbitju enoličnosti vsakdanjega življenja in ker je eno najboljših sredstev za zadovoljitev te potrebe prav pojav nečesa fantastičnega. V času, ko nekaterih ne more na našem planetu nič več presenetiti, pa to seveda nujno pride iz vsemirja. »Avtentičnih« pripovedi »očividcev« letelih kroznikov in podobnih zadevčin pa seveda ni na pretek, zato so stopili na to novo bojno polje razni literati in »literati« ter začeli pisati »science-fiction« (ker je to zadevo rodila Amerika, naj ima tudi ameriško ime). Ta lažiznanstvena literatura se je do danes razvila v nekaterih prime-

Simone Signoret je za svojo vlogo v filmu »Pot v visoko društvo« dobila Oskarjevo nagrado

Razgovor z mladim filmskim igralcem

S plesa na film

Na dan republike bo v Ljubljani svečana premiera novega domačega filma »Na zmajevi sledi«, v katerem je nastopil tudi Primož Rode, ki smo ga ob tej priložnosti poprosili za kratek intervju.

Tvoja prva filmska vloga je bil Marko v Nočnem izletu. Ali si se mogoče že pred tem ukvarjal z igranjem ali celo z misljo na film?

Niti z enim niti z drugim...

... torej pravo »odkritje s ceste«...?

... ali bolje z nekega plesa.

Je po tvojem mnenju problem, ki ga obravnava Nočni izlet pri nas res tako aktualen, da je zaslužil filmsko obdelavo?

Po mojem je ta problem tudi pri nas aktualen, vendar pa se mi zdi, da film ni problema osvetlil tako, da bi mladina (predvsem tista nekako do 16. leta) sprejela tisto, kar je pravzaprav hotel povedati, predvsem tudi doživela Markovo tragedijo. Tako pa se mi zdi, da je odnesla le nekaj vtisov o »hausbalh«.

Film je bil vzet s programa, nato pa se je spet pojavil — in sicer v nekoliko spremenjeni, skrajšani obliki. Kaj meniš o teh spremembah?

Filma v »kratkometražni« verziji še nisem videl, vendar pa lahko povem, da se je podoba Nočnega izleta zelo spreminjala — že od scenarija, ki sem ga prvle dobil v roke — pa do njegove dokončne oblike.

Imaš morda med filmskimi igralci kakšnega ljubljenca ali celo vzornika?

Kim Novak bi lahko imenoval svojo »ljubljenko«, vzornikov pa med filmskimi igralci nimam.

Kakšna pa je bila tvoja vloga v filmu »Na zmajevi sledi«?

Boško, ki ga igram v tem filmu, je skojevec, ki pride od partizanov na obisk k prijatelju v mesto, da bi skupaj z njim miniral nemško skladišče orožja. To pa so sovražniki premestili in zdaj se sam poda na »iskanje zmaja« (skladišča).

Katera od Tvojih vlog pa ti je bila bolj všeč?

Obe sta mi ugajali, vendar vloga Marka bolj, ker sem tu lahko dal več — v nekem smislu sem namreč igral tudi samega sebe ali vsaj enega tistih, ki jih dobro poznam.

Kaj meniš o načinu obravnavanja tematike NOV, kakršnega se je poslužil režiser filma »Na zmajevi sledi«?

Mislím, da komercializacija tematike NOV, izdelovanje nekakšnih akcijskih filmov iz tega obdobja naše zgodovine ne more dati nekih ne vem kako pozitivnih rezultatov, rajši bi videl to snov obravnavano na tak način, kot to delajo Poljaki.

Ali si lahko razlagamo to, da si nastopil že v drugem filmu, kot tvojo željo, da bi se temu bolj posvetil?

Nikakor nimam namena, stalno igrati v filmu, to imam bolj za lepo zabavo — čisto priložnostno, v prostem času.

Kakšno vlogo pa bi si želel, če bi še kdaj zaigral?

Na vsak način najraje v filmu, ki bi obravnaval sodobno mladinsko problematiko, ker mi je ta, razumljivo, najbližja in lahko zato tudi več dam.

Kaj pa študij medicine?

Ta mi zelo ugaja in se mu seveda nameravam v prvi vrsti posvetiti.

Dušan Ogrizek

OTROKA

Na goli ledini za gimnazijo sedita dva otroka; zagledala sta se v zapuščeno mravljišče. Somrak počasi plazi v mesto; večer prina-
mo na ulice in ta se spušta na mestni tlak. Mrak se plazi — vidi se, da od zgoraj, iz soteske — na svojih vrhkih, temnih nogah.

Otroka sedita in se tibo, šepetaje pogovarjata.

— Mravlje so odšle, pravi prvi otrok. — Ni jih.

— Gotovo jih je kdo pregnal, pravi drugi otrok in vrta po nosu.

— Mogoče vojaki, pravi prvi in zavpije naenkrat: — Ne vrtaj po nosu!

— Dobro, pravi sočutno drugi. Ne vpij namel! Vedno samo vpiješ.

— Ne vpijem. Samo pravim ti.

Potem že spet molče gledata v mravljišče. Iz gimnazijskega dvorišča se sliši trobenta: uspavanka.

— Ali imaš rad trobento?

— Ih, to je nemška trobenta. Jaz je nimam niti malo rad. Zdaj gledata v gimnazijski zid, v temna, mrtva okna, ki so podobna zaprtim očem. Pa pravi prvi otrok:

— Pojdiva. Zakaj bi še tu sedela.

— Ti misliš, da sem se zlagal? Verjemi mi, bile so mravlje. Videl sem jih, kako prihajajo iz kleti in se zelo vračajo. Pa počakajva še malo.

— Iz katere kleti? Kje je klet?

— Pa tukaj! Kaj ne vidiš?

— To ni klet. Ti sam si pravil, da je to njihova hiša. Rekel si, da ima nekaj nadstropij v zemlji. In visoka da je.

— Jaz pa sem te, če že hočeš ugadeti, povabil, da bi gledala ljudi! To niso mravlje. Boš videl, ko se urneva. Imajo glavo, roke, noge, telo. Nisem pa mogel videti, če imajo tudi lase.

— Mogoče so bili vsi ostriženi. Prav rad bi jih videl, samo če se ne lažeš. Mogoče so pa to njihovi otroci? Kot mi. Pa imajo tukaj šolo.

— Ih, otroci!

— Kaj pa če so kaznjenci? Kaznjenci so vsi ostriženi. Spominjaš se učilnega očeta. Bil je kaznjenc in je bil vedno ostrižen. Toda — gotovo so dijaki.

— Kaj naj se učijo, če so dijaki? Lepopisje. A kje imajo učilnico? Kdo je njihov učitelj? Vsi dijaki morajo imeti učitelja in učilnico.

— Ne vem.

— Če so res kaznjenci, jih bova vpustila na svobodo.

— Rad bi videl, da bi bili kaznjenci. Tole je gotovo taborišče. Mogoče pa so partizani, a jih je neka čarovnica spremenila v mravlje.

— Zakaj tako vpiješ? Če naju slišijo Nemci, bodo streljali v naju. Veš, da Nemci ne marajo partizanov.

— Tudi partizani jih nimajo radi. Slišal si, kako so včeraj streljali v soteski. Bila je borba med Nemci in partizani.

— Ne vpij tako!

— Rad bi bil partizan.

— Pst!

— To si strahopetec!

— Nisem. Kje neki so zdaj?

— Jaz pa vem, kje so partizani. Včeraj sem za gimnazijo videl enega. Zpod plašča mu je molel revolver. Takšen!

— Ne sprašujem te, kje so parti-

zani. Sprašujem te, kje so mravlje.

— Prav malo mi je mar zanjet! Ne verjameš, da sem videl partizane. Vprašaj Ivico. Tudi on ga je videl.

— Ivica? Ivica. Ne veš, kakšen je bil. Tukaj še nisem videl nobenega takega človeka. Kakor jaz in ti in Ivica skupaj. Da bi ti videl, kakšne je imel roke!

— To lažeš!

— Ne lažem, ne lažem. Tudi mama pravi, da imajo partizani dolge roke. Oči pa se jim bliskajo kot strele.

Umolknila sta in gledala v mravljišče, ki je bilo zapuščeno in tibo. In kot da v sebi vidita velike, ogromne partizane z dolgimi, zelo dolgimi rokami in z očmi, ki se bliskajo kot bliski.

— Tu živijo navadne mravlje. Tukaj ljudje ne bi mogli živeti.

— Pa čeprav jih Nemci zaprejo?

— Niti tedaj.

— Al ti veš!

— Gotovo vem bolje kot ti.

— Bolje ko jaz! Dobro. Ker praviš, da bolje veš kot jaz, mi povej... povej mi, kaj so mravlje, a kaj ljudje? Ne, ne. Počakaj. Povej mi najprej, kaj so ljudje? Hajdi, daj!

— To naj bi bila neka uganka! Pa — stric Stevo, mlinar Nikola...

— Ne veš, ne veš! Vidiš, da ne veš! Priznaj! Samo važnega si se delal.

— Kaj oni niso ljudje?

— Aha! Aha! A jaz te nisem uprašal, kdo so ljudje! Vprašal sem te le, kaj so ljudje. Samo važnega se delaš! Povej, če veš! Če ne veš, moraš priznati!

— Ne bom priznal. Vem...

— Delaš.

— Važen si. Priznaj, priznaj.

— A veš morda ti?

— Kaj?

— To, kar si me uprašal.

— Kaj te briga, če vem! Jaz sem tebe uprašal.

— Pa čeprav si me uprašal! Saj tudi ti ne veš.

— Ih, prav ti bi mi moral povedati!

— Mravlje so isto kot ljudje, a niso ljudje. Nikoli nisi videl mravelj, kako se ljubijo. Povej, če si jih. A jaz sem. Prpeljal te bom jutri, da boš videl, kako se to dela. Ljubijo se zjutraj, še preden vziđe sonce. Na soncu se ne morejo, takrat jim je vroče. Lahko se vidi tudi, kako diha. Imajo pljuča tako kot mi. Pri nekaterih sem videl tudi strojnice.

— Strojnice?

— Strojnice, strojnice! Kaj buliš vame kot velika uharica? Imajo jih. Ampak priznaj, da ne veš, kakšna je razlika med mravljami in ljudmi!

Otrok, ki bi moral odgovoriti, sklanja glavo in zopet vrta po nosu. Noče priznati, toda na pritisk drugega pravi:

— Priznam! Naj bo! A tudi ti ne veš. Tudi ti moraš priznati.

— Vem, samo nočem ti povedati. Potrudi se malo, da se boš spomnil. Vprašaj me kaj drugega, pa boš videl, kdo veš ve. Kaj me ne znaš uprašati?

— Počakaj malo.

Sedaj se je oni zamislil. Ne ve, kaj bi uprašal. Potem se udari po žpičastem kolenu, ki kuka iz kratke

blačnice.

— Pa mi povej, povej, koliko je visok najvišji vrh na svetu.

— Ih, to je uprašanje! To ve vsak otrok.

— Tebe uprašam. Ne veš, ne veš! Če veš, povej!

— To da ne vem! Visok je 8882 metrov in imenuje se Mont Everest.

Kaj hočeš zdaj! Vprašaj me kaj drugega.

— Počakaj, da pomislim.

— Iz gimnazije se sliši harmonika.

— Igrajo, pravi tibo otrok, ki bi moral odgovoriti na uprašanje, ki si ga drugi še ni domislil. Dolgčas mu je, da bi molče čakal na uprašanje, pa gleda raje gimnazijo. Na stopnišču sedi skupina vajakov in eden vleče harmoniko in igra neko vojaško pesem. Ostali pojejo.

— Ne sme se toliko časa premisljevati. Tudi jaz nisem. Če hočeš, te bom takoj uprašal.

— Počakaj malo. Na meni je vrsta. Sam si rekel, da ne velja tisto, ko sem te uprašal za najvišji vrh na svetu.

— No, pa daj. Prav nič ne veš! Ob cestnem robu gre četa nemških vajakov. Na ramenih nosijo puške in lopate.

— Gotovo so kopali rove.

— Kje naj bi jih kopali! Rovi so povsod okoli mesta. Aha, spomnil sem se — povej mi ali so Nemci ljudje?

— In to naj mi bo uprašanje!

— Povej, povej!

— So.

— Kot stric Steva, kot mlinar Nikola?

Drugi otrok je zbežan in molči.

— Govori, takoj govori! Cvili hudočno in zmagoslavno prvi, — sam si rekel, da se ne sme preveč misliti!

— Dobro. Kaj zdaj vpiješ! Niso taki kot stric Stevo in mlinar Nikola. Tu imaš!

— A zakaj nisi? Povej, če veš!

— Kako — zakaj? Pa, tako, niso. Zato ker niso! Mama pravi, da Nemci niso ljudje. Zato ker niso.

— Gresta čez ledino, da le ne bi slišala.

— Pst. Zdaj molči. Glej, dva da govoriva o njiju. Lahko naju še ubijejo.

— Jaz jih bom sedaj dobro opazoval, da bom videl, zakaj mama pravi, da niso ljudje.

— Nikar jih ne glej. Lahko te opazijo, pa naju bodo odpeljali v Zavod in naju ustrelili.

— Nič ne budo opazili. Delal se bom, kot da gledam gimnazijo, a v resnici jih bom gledal. Povej, če te je strah Nemcev.

— Je.

— Zelo?

— Včasih zelo, zelo.

— Kdaj si se jih najbolj prestrašil?

— Ko so odpeljali očeta. Videl sem, ko so ga bili s puškami. Eden je bil ta slebi Stern. Pa ti?

— Tudi jaz sem se takrat najbolj ustrašil in tudi sedaj me je zelo strah. Kaj bova rekla, če naju upražajo, kaj tukaj delava?

— Ne bodo naju upražali. Se ni policijska ura. In oni niti srbsko ne znajo.

— Znajo, znajo. Slišal sem nekega oficirja, da je govoril prav tako, kot govorimo mi.

— Molči. Potem bova rekla, da gledava mravlje.

— A kje so mravlje? Vidiš, da so mravlje pobegnile.

Oba potem molče gledata v nemške vojake, ki gredo čez ledino, in se ne zmenijo za otroka, ki sedita na zemlji — rjavi kot krast. Šli so mimo.

— Niso naju videli. Ne vidijo dobro. Mama pravi, da so Nemci zelo dvignili nos, pa zato ničesar ne vidijo.

— Samo delajo se tako. Vse vidijo. Imajo take oči. Ti ne moreš videti, kdaj te gledajo.

Molčita. Potem:

— Ničesar nisem videl. Nisem videl, zakaj niso ljudje, pa sem dobro gledal. Odprl sem oči na široko. Imajo glavo in roke in noge in telo. A — ne vem. Kot da so ljudje.

— Pojdiva od tod. Mravlje se ne bodo nikoli več urnile.

— Mogoče so se jih tudi mravlje ustrašile, pa so za vedno odšle. Gimnazijo so spremenili v kasarno.

— Poglej, kako mi bije srce.

— Meni tudi.

— Ustrašil sem se.

— Jaz tudi.

Otroka vstaneta in prideta naokoli — po stranskih ulicah domov. Nič več ne postavljata uprašanj drug drugemu. Šepetaje se pogovarjata o Nemcih.

A ko sta po večerji legla v skupno posteljo, je drugi otrok — kot pač vsak večer zadnjih pet mesecev — spet mislil na svojega očeta, ki so ga odpeljali. Prvi otrok je slišal jok drugega otroka in se spomnil, da oni misli na svojega očeta, to je njegovega strica. Pa je tudi on začel jokati.

Preden sta zaspala, je prvi otrok uprašal:

— Zakaj jokaš?

— A zakaj ti?

Zunaj je bila noč in spet se sliši samo trobenta.

BIROLLA — RIBIČ

Slikar Birolla je strasten ribič. Najraje je ribaril v Sori.

Nekega večera je utrujen in nevoljen, ker je ves dan zaman namaikal trnek v Poljanski Sori, prišel v škofjeloško krčmo in naročil večerjo. Pa ga je radovedni Škofjeločan uprašal, če je kaj ulovil.

»Takšno ribo,« je odgovoril Birolla, »da bi si zobe polomil, kdor bi jo jedel. Zato sem jo rajši urgel nazaj v vodo.«

»Je bil sulec?«

»Ne.«

»Ščuka?«

»Ne.«

»Postro?«

»Ne.«

»Jaz, kakšnega hudiča pa ste potlej zatakneli na trnek?«

»Star čevljar,« se je namuznil budomušni ribič.

mlada rast

Zivela je nekoč družina podgan, ki je imela zelo častihlepnega očeta. Ta je trdno sklenil, da se bodo morale njegove hčerke dobro omožiti, da bo deležen časti in dostojanstva. Pogostokrat je tarnal:

»Vse življenje preživljamo pod zemljo, o temi in nesnagi, čas je in pravično bi bilo, da pridemo spet do dostojanstva in časti!«

Neki večer, ko je mesec svetlo sijal z neba, je zlezal podganji oče z najstarejšo hčerko iz svojega brloga in poprosil mesec, naj se oženi z njegovo hčerko. Po njegovi sodbi je mesec zavzel na svetu najvišji položaj, zato si je pač mislil, da bi ga taka poroka pripravila do najvišjih časti.

Mesec ga je potrpežljivo poslušal, se nasmehnil in rekel:

Podganina poroka

»Motiš se dragi podganji oče, če misliš, da zavzemam najvišji položaj. Svetim se samo zato, ker me sonce obseva. Če bi ne bilo sonce tako dobrotljivo, bi me sploh ne mogel videti!«

»No, prav, pa pojdem k soncu!«
»To pot si lahko pribraniš,« mu je svetoval mesec, »tudi sonce ne zavzema najvišjega položaja. Dovolj je, da zakrijejo sonce bele meglice, in že ga ne moreš videti. Potemtakem tudi sonce nima tolikšnega dostojanstva, kakor misliš!«

Podganji oče je uvidel, da ima mesec prav. Hitro je prijel hčerko za roko in jo odpeljal k megli.

»Slišala sem tvoj pogovor z mesecem,« je rekla, toda iskreno ti moram priznati, da tudi jaz ne zavzemam najvišjega položaja na svetu in da nimam takinega dostojanstva, kakršnega želiš za svojo hčerko. Dovolj je, da zibrimi močan veter, in že se razblinim.

Tedaj se je napotil podganji oče k vetru. Oče veter je napihnil lica in z globokim glasom rekel:

»Tudi jaz nisem tako dostojanstven, kakor misliš. Nič bolje ni z menoj kakor z mesecem, soncem in meglo. Tudi moja moč je omejena. Ze

dvesto let se trudim, da bi odpihal grad, ki stoji na bribu. Toda grad je močnejši od menel. Stoji na svojem mestu in se ne gane!

Tedaj je odšel podganji oče h gradu in ga naprosil, naj vzame njegovo hčerko za ženo.

Grad se je zakrohotal, da so se debele stene stresle: »Res je, kljuboval sem soncu in vetru, toda imam druge sovražnike, ki mi bodo izpodkopali življenje. In ti sovražniki ste podganel. Nепrestano mi rovarite po trebuhu. Mnogo lukenj ste že izvrtale v moje telo. Ne bo več dolgo trajalo, ko se bom zaradi vas zrušil. Mnogim mojim bratom se je prav tako zgodilo. Ko se bom zrušil in ne bo ostalo od mene drugega, ko kup pepela in prahu, poreko ljudje, da je tu stal nekdanj mogočen grad.«

Podganji oče je dobro poslušal, kaj mu je grad povedal. Hitro je prijel hčerko za roko, jo odvedel domov in jo omožil s sinom svojega sosedu.

Zima je skoraj pred vrati. Mladi šahisti na Bledu pa se obnašajo kot bi bilo visoko poletje.

TELEVIZIJA

pomeni dobesedno gledanje na daljavo. Televizijski aparat prikazuje v slikah, kar oddajajo televizijske postaje. Na zaslonu televizijskega sprejemnika lahko vidimo športne prireditve, dramske, operne in filmske igre, razne proslave in slavnosti, kot da bi se to dogajalo prav pred nami. Hkrati pa slišimo tudi napovedovalčev glas ali glasove ljudi, ki govorijo.

Na zunaj je televizijski sprejemnik podoben radijskemu. Od njega se loči samo po tem, da ima na sprednji strani izbočeno stekleno ploščo. Na tej plošči — pravimo ji zaslon — vidimo slike podobno kot na filmskem platnu. Za glasove je sprejemniku dodan radijski del z zvočnikom.

Televizijski oddajnik se zelo razločuje od televizijskega sprejemnika. Njegov glavni del je podoben veliki kinematografski smemalni kameri. V tej kameri se spremeni svetloba posnete slike v električne tokove, posebna, radijskemu oddajniku podobna naprava, jih spremeni v električne valove. Ti valovi se širijo do televizijskih anten, ki so postavljene na stemenih hiš. Od anten prihajajo valovi v obliki električnih tokov v televizijske sprejemnike, ki jih zopet spremene v slike, vidne našim očem.

(Iz Mladega Vedeža)

KURIRČEK

Aco

Aco in Miha sta se med hajko zgubila v gozdu ter zgrešila četo. Pod noč sta utrujena prikolovratila do vasi. Zlezla sta v nekakšno drvarnico. Ko sta prilezla v temen prostor, jima je nos razodel, da sta v kurniku.

»Uh, kako sem lačen,« je zastokal Miha. »Kar megli se mi pred očmi. To bi mi teknilo jajce, pečeno na slanini!«

»Počakaj,« se je oglasil Aco in se razgledal po temi. Potegnil je kuro z grede, na kateri je čepela, jo nekaj časa pestoval ter gladil in kura je znesla jajce, ker se je že bližalo jutro.

»Tu imaš tisto jajce, ostalo pa si organiziraj sam!«

Tisti dan je Aco ušel smrti, da sam ni vedel kolikokrat. V podzemski bunker v Dolomitih, kjer je bil s tovarišem in tovariščo, so Italijani zmetali kaj vem koliko bomb. Aco je po srečnem naključju ušel. V nosu je čutil vonj po svincu in smrti. Bežal je, a sam ni vedel kam. Za njim so streljali kot poblašeli. Med begom sam sebi ni več verjel, da je še živ.

Bežal je dolgo, dolgo. Na pol mrtev je pribežal v mraku do kozolca. Okrog njega je videl sedeti in ležati polno ljudi. Sedel je zraven, vecel, da je komčno le našel četo partizanov. V ušesih mu je zvonilo od celodnevne pokanje, zato je sprejemal polglasno govorjenje okrog sebe kot peser. Skoraj bi zaspal.

Takrat pa ga zdirami glas oziroma italijanska beseda:

»Acua, acua (voda).«

Vsa utrujenost ga je mimila. Kot bi ga zbadel s ilšom, je poskočil in pokazal pete Italijanom, med katerimi je sedel. Italijani so se ovedli. Za njim se je usula toča krogel.

Ušel je. Tisti dan mu ni bilo namenjano umreti.

(Iz 4. številke Kurirčka)

Iz ust mladih duhovitežev

Tonček prvič vidi slona in zato ves začuden vpraša: »Mamica, kakšna krava, pa je to, ki ima v gobcu rogove in z repom muli travo?«

»Fantek, kako dolgo potrebujem, da pridem do gradu?«

»Približno eno leto.«

»Kako eno leto, saj je vendar tu v bližini?!«

»Seveda je, samo vi greste v nasprotno smer.«

Bojan Cebulj

Gledališče potuje v Monaco

(Nadaljevanje s 3. strani)
jugoslovanske vize in nekoliko poparjeni in osamljeni smo nadaljevali pot proti Monacu. S carino na obeh straneh ni bilo večjih težav in sredi popoldneva smo si že ogledovali loggio na starinskem trgu v Udinah. Se več ogledovanja pa so bile deležne naše liške čepice, ki so se izkazale za koristen kažipot vsakomur od nas, ki je zaostal ali se izgubil v vrvežu mestnih ulic. Tema nas je sprejela v Pađovi, kjer smo si po bežnem ogledu mesta privoščili prve požirke elantija, sredi noči pa smo se ustavili nekaj pred Bologno in prespali prvo noč v avtobusu. Prijazen možakar nam je z jeklenkami butana ob sončnem vzhodu omogočil, da smo hitro pripravili zajtrk in nato smo si dopoldne ogledovali Bologno. Naj ob številnih znamenitostih, ki smo jih videli, omenim samo oba mrka in vitka poševna stolpa sredi Bologne — 97 m visoki Assinelli, ki je nagnjen za dobre tri metre, in 48 m visoki Garisenda, nagnjen za dobra

dva metra, zgrajena pa sta bila v začetku 12. stoletja.

Čudovita štirivrstna avtomobilska cesta drzno speljana čez številne mostove in skozi predore — nas je neopazno dvignila skoraj 1000 m čez Apenine. Zanimivo je, da so avtomobilske ceste na obeh straneh obdane s skoraj dva metra visoko žično ograjo, in sicer z namenom, da divjačina in nepoklicani pešci ne bi motili gostega prometa. Popoldne je minil ob ogledovanju čudovitih Firenz in svetovno znanih mojstrov in renesančne arhitekture, naše liške čepice pa so bile spet deležne čudovite pozornosti in zanimanja. Spali smo sicer v campingu, toda v avtobusu. Uivalnice in velik popust, ki smo ga bili deležni na račun naših jugoslovanskih čepic, pa so tudi to nevspešnost omilili. Naslednje dopoldne smo se žal le bežno srečali v galeriji Uffizzi z najslavnejšimi mojstri — slikarji Tizianom, Botticelijem, Michelangelom, Rembrandtom in Rubensom, ob dveh popoldnih pa smo že obšli

dovali belo marmornato katedralo in poševni stolp v Pisi. Sredi popoldneva se nam je čudovito prilegla kopal v Ligurijskem morju in pot nas je nato vodila ob obali Levantinske riviere skozi neprekinjeno vrsto kopalšč in letovišč. Celu uro se vozimo skozi predmestje in center nočne Genove in ob polnoči ležimo v campingu, to pot vendar le po dolgem pred šotori. Se v temi smo naslednje jutro zastavili pot ob obali Ponentske riviere, domovine čudovitih nageljnov, ki jih gojijo na nepreglednih nasadih. Carinske formalnosti na francosko-italijanski meji v Ventimigli so bile hitro opravljene, le precej časa je minilo, preden smo se vrinili v reko avtomobilov, ki je kljub meji brez zastoja tekla v obe strani. Del Monte Carla je še v Franciji in bolj kot napisil nam je povedala razlika med temnimi francoskimi policaji in res knežje belo oblečenimi monaškimi policaji, da smo v Monacu.

SMEH V SLIKI

Vaš moz je najbrž presrečen, da mu ni treba hoditi na delo.

— Če vas danes še enkrat srečam, vas povabim na požirek.
— Zakaj me ne bi povabil takoj?

Moč navade

Krizanka

1	2	3	4	5	6	7
8						
9					10	
	11			12		
13		14				15
16	17		18			19
20		21				
22						

Vodoravno: 1. seznam dni v letu, 8. okoliš, okolje, 9. priimek znane pevke popevk RTV Ljubljana, 10. znamka italijanske tovarne avtomobilov, 11. nasprotna stran, 14. veznik al iprislov, 16. števnik, 18. razmnoževanje s tiskanjem, 20. priimek popularnega slovenskega dramskega in filmskega igralca, 22. zavirati, motiti.

Navpično: 1. komad, 2. čekan, 3. nekdanji španski šahovskel mojster, 4. stroj za nenehno dviganje enoličnih količin gradiva, 5. začetnici priimka in imena hrv. renesančnega kiparja v 2. polovici XV. in v začetku XVI. stoletja, 6. moško ime (srbohrv.), 7. del roke, 12. pokrajina v srednji Grčiji, 13. zalo, krasno, 15. bodeč plevel, 17. narodno osvobodilna vojna, 19. tekočina, 21. osebni zaimpek.

RESITEV KRIZANKE ST. 3

Vodoravno: 1. oteptati, 8. dalitev, 9. emir, 10. Ra, 11. eter, 14. anus, 16. Po, 18. edem, 20. ubijati, 22. satirik; navpično: 1. ode, 2. teme, 3. elita, 4. Pireneji, 5. at, 6. ter, 7. Ivan, 12. rudar, 13. opus, 15. seti, 17. oba, 19. mik, 21. It(alija).

DVA NOGOMETASA ZA KRALJICO

Ko je angleška kraljica obiskala Italijo, jo je spremljalo pet novinarjev, ki so poročali v domovino o njenem obisku.

Ko pa sta se srečali dve vodilni italijanski moštvi — Inter in Milan, pri katerih igra Angleža Hitchens in Greaves, je bilo na stadionu San Siro 26 novinarjev, ki so poročali za angleške liste.

Ne grem na Venero, na službeno potovanje zaradi dnevnic. Tam je dan dolg 14 dni

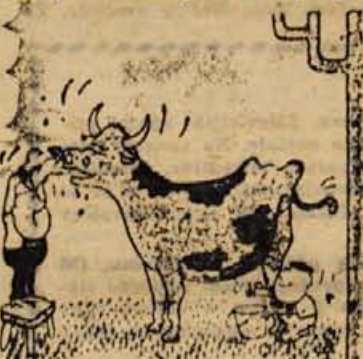
Zopet nisi položil šoferskega Izpita

Brez besed

Ne vem zakaj? Takoj, ko sem te videl, sem vedel, da si moj tip

Povej, ko bo začela teči bela kava

Ostrižite me tako kot lansko leto

humoreska

Vsak ženin, ki se bo priselil v ženinino hišo, se bo grenko pokesal. Pogledajte, kaj se mi je zgodilo in presodite!

Diplomiral sem iz arheologije in se oženil. Imel sem srečo in prišel v tistovo hišo. Res dober človek, a tašča dobro kuha. In tako smo lepo složno živeli v ljubezni in harmoniji prve tri mesece, dokler niso načeli vprašati moje zaposlitve. Ta prekleta služba! Nikoli nisem na to mislil!

Tast je začel od daleč, medtem ko smo sedeli pri mizi:

— Nekam zredil si se, zeti!

Zaslutil sem, kam meri, vendar zaradi hišne sloge molčal. Tašča je vlivala olje na ogenj, ko je pripovedovala, kako je bilo danes na trgu

Težave mladega zeta

drago. Obvladal sem se in poskušal preusmeriti razgovor na brazilske nogometaste, konglerje zelenega polja, toda tast je nadaljeval:

— V moji pisarni je mnogo mladih ljudi. Prijetno jih je gledati, kako delajo.

Za tem sem vzel krožnik in demonstrativno odšel v svojo sobo. Vrnil sem se šele proti večeru, da popijem kavo.

Zeni sem rekel, da se bom ločil od nje, če me bo njen oče iz dneva v dan takole mučil. Očitala mi je, da sem občutljiv, čeprav je priznala, da so onj nekoliko grobi. Tast in tašča sta nato vsako jutro med mojim zajtrkom preštevala plačo.

Ogorčen sem potem odhajal od hiše in se nisem vračal vse do kosila. Nič več mi ni ugajala nogometna

tekma niti kinopredstava. Vedel sem, da me vedno, kadar se vrnem, čakajo in vprašujoče gledajo. Moje življenje je bilo pekel. Prišel sem tako daleč, da sem bil srečen, če me je kateri izmed prijateljev povabil na kosilo, samo da jih ne vidim pri mizi tako zaskrbljen!

A kmalu je v meni prekipelo. Tast mi je predlagal, da se zaposlim v Zemunu! Rekel sem mu:

— Če je potrebno, da se ubijem, lahko to storim tudi tu!

Vseeno sem se, z velikim naporom volje, obvladal in šel tudi preko tega, ter jim odpustil ta izpad. Ta moja popustljivost se mi je maščevala — te dni me je tast napodil iz hiše. Pa vsem, kar sem storil zanjel!

Miloš Tasić